

НАЙКРАЩІ ПРАКТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШЛЯХІВ ДОПОМОГИ СТУДЕНТАМ У ДОСЯГНЕННІ УСПІХУ (НА ПРИКЛАДІ УНІВЕРСИТЕТІВ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ)

THE BEST PRACTICES FOR USING WAYS TO HELP STUDENTS ACHIEVE SUCCESS (ON THE EXAMPLES OF US UNIVERSITIES)

У статті розглядається досвід американських університетів у пошуку і розробленні стратегій надання підтримки студентам у досягненні успіху. Надано приклад застосування п'яти ефективних практик допомоги студентам у навчанні і розвитку, які містять різноманітні стратегії. По-перше, тактика університетів щодо полегшення адаптації студентів під час перехідного періоду сприяє утриманню студентів першого і другого років навчання. Моніторинг і відстеження студентів надають змогу адміністрації і викладачам впливати на успішність студентів, а створення зв'язків між академічним та неакадемічним середовищем допомагає студентам усвідомити важливість наукових і соціальних відносин. Надання необхідної підтримки студентам як у стінах університету, так і поза ними сприяє своєчасному подоланню труднощів і розвитку необхідних умінь. Важливим аспектом у досягненні успіху студентами є якісне й ефективне викладання, тому завдання університетів – показати гарний результат наприкінці навчання у вигляді високого відсотка успішних, працевлаштованих студентів.

Ключові слова: успіх, успішність студентів, університет, найкраща практика досягнення успіху, допомога студентам, ефективність викладання.

В статье рассматривается опыт американских университетов в поиске и разработке стратегий оказания поддержки студентам в достижении успеха. Пример применения пяти эффективных практик оказания помощи студентам в обучении и развитии, представлен в статье. Во-первых, тактика университетов по облегчению адаптации студентов во время переходного периода способствует удержанию студентов первого и второго годов обучения. Мониторинг и отслеживание студентов дают возможность администрации и преподавателям влиять на

успеваемость студентов, а создание связей между академической и неакадемической средой помогает студентам осознать важность научных и социальных отношений. Оказание необходимой поддержки студентам как в стенах университета, так вне их способствует своевременному преодолению трудностей и развитию необходимых умений. Важным аспектом в достижении успеха студентами является качественное и эффективное преподавание, поэтому задача университетов – показать хороший результат в конце обучения в виде высокого процента успешных, трудоустроенных студентов.

Ключевые слова: успех, успешность студентов, университет, лучшая практика достижения успеха, помощь студентам, эффективность преподавания.

The experience of American universities in finding and developing strategies to support students in achieving success is discussed in the article. An example of five best practices of universities containing various strategies to help students in learning and development is presented in the article. Firstly, the practice of universities to facilitate the adaptation of students during the transition period may contribute to the retention of first and second year students. Monitoring and tracking students enables the administration and teachers to influence student performance, and creating links between academic and non-academic environments helps students understand the importance of scientific and social relations. Providing the necessary support to students, both academic and non-academic contributes to the overcoming of difficulties and the development of the necessary skills. An important aspect in achieving success for students is high-quality and effective teaching, therefore, the task of universities is to show a good result at the end of training as a high percentage of successful employed students.

Key words: success, student success, university, best practice for success, student support, teaching effectiveness.

УДК 316.477–057.875:371.3.001.85 (73)

Козьменко О.І.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації
Східноукраїнського національного
університету імені В.І. Даля

Постановка проблеми у загальному вигляді. Федеральна політика Сполучених Штатів Америки (далі – США) у XXI ст. перенесла фокус якості вищої освіти з кількості студентів на етапі вступу до вищого навчального закладу до звітності на етапі завершення навчання й ефективного працевлаштування. Переорієнтація цілей навчання потребує від університетів педагогічних, організаційних і соціальних змін, що стимулює їх переходити до нових форм навчання із застосуванням ефективних стратегій заохочення до навчання і підтримки студентів університеті. Увагу дослідників привертає досвід успішних стратегій університетів щодо ефективності і результативності

в межах утримання і допомоги студентам у закінченні навчання. Орієнтація на успіх і досягнення кінцевої мети студентами мають стати результатами навчання у закладі вищої освіти, застосування ефективних практик щодо досягнення цієї мети є корисним досвідом впровадження в систему вищої освіти України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Успіх студентів у вищих навчальних закладах став темою дослідження багатьох науковців. Серед вітчизняних дослідників різні аспекти досягнення успіху привертали увагу І. Зязюна, Л. Ковтун, М. Мамаєва, С. Смірнова, В. Ситнік та інших. Закордонні вчені цікавилися питаннями успіху

студентів у різні часи, що яскраво представлено в роботах М. Аткинсона, К. Вілсона, А. Ліціо, Т. Марковича, Дж. Махоні, Д. Нордсток, Д. Саклофске, Б. Сандерса й ін. Протягом багатьох років у літературі про вищу освіту розглядалися найкращі практики стосовно того, як допомогти студентам досягти успіху та закінчити університет. Проблему вивчали багато американських педагогів, які розглядали питання активного залучення студентів (Дж. Барбер, Дж. Брекстон, Г. Кух та ін.), залучення студентів як до академічного, так і до позанавчального життя студентського містечка (А. Астін). Характеристики студентів і їхній зв'язок із цілеспрямованістю і наполегливістю в навчанні розглянуто Дж. Біном, С. Ітоном, В. Тінто. Окрім того, кожна із цих проблем розглядали стосовно конкретних стратегій університетів, як-от запровадження консультування в супроводі студентів (Л. Міллер), підтримка студентів (К. Келлі-Холл), програми для підтримки в перехідні для студентів періоди (М. Аріна) та програми для залучення студентів до спілкування і створення зв'язків (К. Чатріанд).

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Однією з важливих проблем щодо досягнення успіху студентів є застосування стратегій закладів вищої освіти (далі – ЗВО) для стимуляції студентів до отримання бажаного результату наприкінці навчання, тобто успіху. Зусилля з боку адміністрації та викладацького складу з розроблення та впровадження заходів, спрямованих на підтримку студента, можуть йому суттєво допомогти та полегшити навчання. Американський науковець Ліндсі Уайт з Університету Небраска (США) здійснила дисертаційне дослідження шляхів досягнення студентського успіху завдяки організаційним змінам у ЗВО й експериментальним шляхом підтвердила значущість дій і стратегій навчального закладу, спрямованих на досягнення успіху студента. Мета дослідження – зробити аналіз ефективності організаційних змін у п'яти чотирьохрічних навчальних закладах США для досягнення більшого відсотка успішних студентів наприкінці навчання. Серед чинників, що впливають на рівень успішності студентів, Ліндсі Уайт визначила дії адміністрації і викладацького складу. У праці зазначено п'ять найкращих практик ЗВО щодо досягнення успіху студентами [6].

Мета статті. Охарактеризувати застосування успішних стратегій американських університетів щодо утримання і допомоги студентам у досягненні успіху.

Виклад основного матеріалу. Успіх студентів залежить від багатьох чинників, серед яких умови й ефективність навчання. Завершення навчання і здобуття відповідної кваліфікації надають студенту безліч можливостей для власної самореалізації, розвиток особистих якостей і необхідних

умінь сприяє успіху студента в подальшому житті і кар'єрному рості. Завдання університетів – знайти шляхи подолання труднощів у досягненні успіху студентами, надати їм допомогу у визначенні проблем на ранньому етапі навчання. Дослідження американських педагогів містять п'ять найкращих практик щодо допомоги студентам у досягненні успіху. Ці практики передбачають розроблення стратегій навчального закладу щодо: 1) полегшення адаптації студентів під час перехідного періоду; 2) моніторингу і спостереження за результатами студентів; 3) створення зв'язків між академічними та неакадемічними аспектами університетського життя для студентів; 4) підтримки студентів як у стінах університету, так і в поза ними; 5) покращення якості викладання [6].

Є багато проблем щодо складних перехідних періодів: перехід від середньої школи до університету, перехід від коледжу до університету, адаптація в університеті і пристосування до життя після закінчення університету. Питання адаптації першокурсників має багато аспектів, серед яких походження студентів і досвід навчання батьків у ЗВО є, на думку науковця, значущими чинниками для досягнення успіху студентами [6]. Останнім часом у США спостерігається тенденція до збільшення кількості студентів, батьки яких не навчалися у ЗВО і не можуть надати необхідну моральну підтримку в питаннях, пов'язаних із вищою освітою. Згідно зі статистичними даними, 52% абітурієнтів – представники сімей, де вища освіта здобувається вперше [3]. Науковці вважають це одним із чинників, що може впливати на успішність студента [4]. Так звані студенти першого покоління становлять певну групу ризику щодо дезадаптації в університеті.

Щоби допомогти студентам першого покоління, а також іншим студентам університету орієнтуватися в переході до інших умов, доцільно застосувати стратегії допомоги на різних етапах: доувзівському, профорієнтаційному, у перший і другий роки навчання. Така допомога передбачає формування необхідних навичок навчання, розвиток мотивації і вміння досягати запланованих цілей. Відвідування абітурієнтами і студентами спеціальних програм полегшує процес адаптації і навчання у ЗВО, оскільки співробітники і викладачі під час таких курсів мають змогу розкрити потенціал, здібності студентів, налаштувати їх на успіх, надати правильну модель поведінки і зорієнтувати на правильний вибір під час навчання. Досвід американських університетів доводить користь організації спеціальних курсів для студентів першого року навчання, які мають на меті ознайомити студентів із навичками навчання, організацією власного розкладу і часу, можливостями кар'єри й іншими навичками, необхідними для успіху в університеті. Перший рік є вкрай важливим для розвитку

необхідних навичок навчання, тому університети розробляють нові програми орієнтації студентів, створюють цікаві заходи прийому, залучають до студентських ритуалів та традицій, організовують спільні соціальні програми, семінари першого року, консультації, центри академічної підтримки, заохочують до створення навчальних спільнот, надають навчальні послуги тощо [5]. Доцільно пропонувати подібні програми для студентів, що мають ризик полишити навчання, тому діагностика, виявлення і супровід таких студентів є також частиною стратегії університету.

Ліндсі Уайт наводить цікавий приклад створення програми підтримки для студентів, що закінчили перший курс і потребують допомоги в переході від першого до другого року навчання в університеті [6]. Для заохочення відвідування таких курсів університети пропонують отримати за них додаткові кредити, отже, стимулюють студентів до активного здобуття необхідних для успіху знань, умінь і навичок.

Другий тип найкращої стратегії для успішності студентів, згаданої учасниками цього дослідження, полягав у використанні спостереження, або моніторингу студентів для вимірювання результатів їхньої успішності. Така стратегія спрямована на перевірку знань і умінь студентів, особливо із групи ризику, на початку, усередині і наприкінці семестру з метою надання необхідної корекційної допомоги і попередження відрахування. Результати кожної перевірки аналізуються, студенту надається відгук, що надає можливість раннього втручання в проблему і корекційних змін, тому доцільно в університетах відкривати додаткові лінії зв'язку, роз'яснювати процедуру оцінювання і застосовувати онлайн-формат для прискорення процесу. Позитивним результатом цього процесу є можливість для студента розробити власний план подолання труднощів, отримати консультації психолога, записатися на повторний курс навчання, відвідати додатковий курс допомоги, переглянути власне ставлення до навчання, навчитися керувати часом [1; 2]. Така робота щодо моніторингу студентів ЗВО як індивідуальна допомога тим студентам, які не склали обов'язкового письмового іспиту, є доцільним засобом збереження контингенту. Такі студенти підпадають під контроль кураторів і отримують необхідні консультації для забезпечення прогресу до закінчення коледжу. Іншим напрямом цієї стратегії є робота з повернення відрахованих із навчання студентів. В університетах створюються бази даних, відповідальні особи контактують щодо повторного вступу таких студентів до університету, відтворюючи стратегію «повернення» [6].

Третя концепція, яку варто вивчити для застосування кращих практик для студентської успішності, – це зв'язок між академічною та неакаде-

мічною діяльністю. Розроблення шляхів, якими викладачі, співробітники й адміністрація університету можуть інтегрувати академічну та неакадемічну діяльність, має велике значення для досягнення успіху студентами. Зокрема, створення нових навчальних спільнот, в яких студенти могли б отримати більше можливостей для самореалізації, об'єднатися з іншими студентами і залучити «групу ризику» для полегшення адаптації, запозичити досвід успішних студентів. Розширення соціальних контактів, співпраця студентів різних курсів і спеціальностей створюють сприятливе середовище для академічної та соціально-академічної взаємодії. Ще одним цікавим застосуванням цієї концепції може стати створення онлайн-груп для цільових програм із залученням різних студентів. Таке єднання студентів показало на практиці кращі результати студентів у зв'язку із зацікавленістю їх спільною темою, дослідженням, інтересами, можливістю дискутувати на обрану тему [6].

Позанавчальна діяльність не тільки позитивно впливає на соціалізацію особи, але й дозволяє реалізувати власні можливості за межами університету. Різноманітні стажування, екскурсії на підприємства, обмін досвідом корисно впливають на навчання, а можливість залучити студентів до профорієнтаційної роботи зі школярами сприяє спілкуванню на різних рівнях і розвитку соціальних навичок. Співпраця з майбутніми студентами дозволяє ознайомити абітурієнтів з академічними навичками й очікуваннями щодо життя в університетах раніше, ніж вони почали навчатися. Надання не лише академічної підтримки студентам позитивно впливає на їхню зацікавленість у навчанні, сьогоднішні студенти також потребують особистої підтримки. Життя студентів за межами класу впливає на їхній успіх у класі, оскільки особисті обставини, наприклад, сімейні негаразди, розлучення, неповнолітні діти, хвороба, втрата близької людини, втрата роботи тощо безпосередньо впливають на успіх студента [4]. Тобто академічна, особиста і загальна підтримка завдяки різним моделям консультування є вкрай важливою для успіху студента. Таке консультування може здійснювати як професійний консультант, так і студент, який має певний досвід і навички, його доцільно впроваджувати як особисто, під час контакту з консультантом, так і онлайн, у зручний для студента час. Створення програми надання підтримки однолітків має перспективи і полегшує доступ до цих програм завдяки позитивним взаємовідносинам.

Останньою стратегією щодо успіху студента є якість викладання, насамперед ідеться про ефективності викладання, особистісні якості і педагогічну майстерність викладача, зміст навчального курсу і ставлення до викладання. Зацікавленість матеріалом курсу, його практична користь для майбутньої професійної діяльності сприяє успіху

студентів і стимулює їх до навчання. Позитивні зміни у викладанні передбачають не лише вдосконалення методики, але й створення якісних програм, онлайн-ресурсів, спеціальних центрів із професійного розвитку для підвищення кваліфікації, обміну досвідом викладачів. Якість викладання безпосередньо впливає на успіх студентів.

Висновки. Дослідження американських педагогів довело ефективність та результативність найкращих практик щодо досягнення успішності студентів у зв'язку зі змінами у ЗВО. Показниками успішності навчання можуть бути результати академічної успішності студентів, відвідуваність окремих курсів і програм, кількість випускників закладів вищої освіти, відсоток працевлаштованих за спеціальністю студентів, розвиток власних умінь, навичок і здібностей випускників тощо. Запровадження таких найуспішніших іноземних практик, як створення програм адаптації і підтримки студентів на різних етапах навчання, формування позитивного іміджу успішного студента і залучення однолітків як консультантів, залучення до позанавчальної діяльності, сприяння особистісному росту, надання психологічної допомоги, моніторинг результатів успішності і своєчасна корекційна допомога, обізнаність щодо критеріїв оцінювання, можливість отримати зворотній зв'язок, мають на меті допомогти студенту чітко визначити свій шлях до успіху, тому застосування ефективних стратегій

досягнення успіху студентів є вдалим прикладом для вітчизняної вищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Retention and student success: Implementing strategies that make a difference / C. Coley, T. Coley, K. Lynch-Holmes // *Ellucian*. 2016. URL: <https://www.ellucian.com/White-Papers/Retention-and-student-success/>.
2. Academic self-efficacy and first-year college student performance and adjustment / M. Chemers, L. Hu, B. Garcia. *Journal of Educational Psychology*. 2001. № 93 (1). P. 55–64.
3. Mitchell J. Who's most likely to default on student loans? *Wall Street Journal*. URL: <http://blogs.wsj.com/economics/2015/02/19/whos-most-likely-to-default-on-student-loans/>.
4. Personal factors impacting college student success: Constructing college learning effectiveness inventory (CLEI) / E. Kim, F. Newton, R. Downey, S. Benton. *College Student Journal*. 2010. № 44. P. 112–125.
5. Newman Jackie F. A First-Year Experience Course and its Relationship to Retention and Academic Success at a Public Community College. 2016. Electronic Theses and Dissertations. URL: <http://dc.etsu.edu/etd/3157>.
6. Wayt Lindsay K. Pathways to Student Success: A Multiple Case Study on Four-Year Colleges' Organizational Change in Performance Funding States. 2015. *Educational Administration: Theses, Dissertations, and Student Research*. URL: <http://digitalcommons.unl.edu/cehsedaddiss/245>.